

Nieuwsbrief 2023

Stichting Vrienden van Molen de Vier Winden

Voorzitter: Fred Paalvast tel. 0174-240497
Penningmeester: Rien van Leeuwen tel. 0174-247167
Public Relations vacature tel. 0174-422827
Secretaris: Jan Maat tel. 06-30779905;
Maris 47, 2681 MP, Monster; secr@devierwindenmonster.nl
Lid Technische Zaken: John Goudswaard tel. 0174-242856
Lid Molenaars en Molengidsen : George Hoeks

www.devierwindenmonster.nl

NIEUWSBRIEF 2023

VAN HET BESTUUR

In het jaar 2023 heeft de Corona pandemie ons gelukkig maar in lichte mate onze bewegingsruimte beperkt. Het laten draaien van de molen en het bezoek is weer in volle gang gezet sinds maart en we kunnen niet anders zeggen dat we een mooi jaar achter de rug hebben met vele bezoekers tijdens het zomerseizoen die volop genoten hebben van het industrieel erfgoed. Jammer genoeg was het niet allemaal gloria en josannah. Zeer plotseling is Hermien van Mierlo overleden, die jaren de rol van molengids glansvol heeft vervuld. Wij zullen haar missen. Tevens hebben Janny Nederlof en Ed Feller ons molengidsen team verlaten en is er een flink gat in ons molengidsen bestand geslagen.

Winkel

Op elke zaterdag is er van 14 tot 16 uur wel de mogelijkheid om meel te kopen bij de molen. Een overzicht van meelproducten en prijzen is in te zien op onze website:

<http://www.devierwindenmonster.nl/#home>.

Activiteiten in het afgelopen jaar

Molen de Vier Winden 140 jaar Om de viering van de 140-jaardag luister bij te zetten hebben de molengidsen een familie speurtocht gemaakt. De vragen, die beantwoord moesten worden waren niet makkelijk! Zo leerde de hele familie spelenderwijs over de molen. Onder de tien goede inzendingen zijn er drie winnaars via loting de gelukkigen geworden, die een leuk verrassingspakket meekregen. Amber en Benjamin, Jet en Giel hebben dat pakket ontvangen dat bestond uit Hollandse producten waarbij een zak heerlijke (inmiddels beroemde) pannenkoeken mix niet ontbrak!

Foto 1,2,3

De Nationale Molendag op 7 mei en de Monumentendag op 10 september waren traditiegetrouw goed tot zeer goed bezocht. Bij de laatste vonden de broden die Bakkerij Schalke ter beschikking had gesteld, gretig aftrek. We kregen bezoek van Sinterklaas op 26 november en vele kinderen genoten er ten volle van om de Heiligman met zijn Pieten in levende lijve te zien.

foto 4

Het was de vierde keer dat we midwintermalen organiseerden, nu op 17 december. De hoornblazers uit Schipluiden lieten kundig de oergeluiden horen, die bij dit feest horen. De warme dranken, warme soep en pannenkoeken vonden gretig aftrek. Zelfs het weer zat mee.

foto 5

Bezoekers. Door het hele jaar heen hebben we vele bezoekers ontvangen en rondgeleid. Ze waren afkomstig uit heel Europa. Zelfs de gemeentelijke politieke partij Westland Verstandig had een speciaal bezoek gepland om te zien hoe het met een gemeentelijk monument voorstaat. Diverse scholen brachten ons tevens een bezoek om leerlingen kennis te laten maken met zo'n mooi industrieel monument.

Verleden, heden....toekomst

Ervaring van enkele nieuwkomers en een oud-gediende

Nu Corona ons zo te zien definitief heeft verlaten en we dus weer gewoon erop uit kunnen, is het normale leven ook weer aangebroken voor de vrijwilligers van Molen de Vier Winden in Monster. De geplande activiteiten vinden gewoon weer doorgang en wekelijks wordt er twee keer in de week met de molen gedraaid: zaterdagmiddag en dinsdag en soms ook nog op donderdag. Draaien is de beste om de molen in optima forma te houden. Bezoekers weten de weg weer te vinden en natuurlijk ook de klanten van de winkel.

In de afgelopen jaren zijn er een aantal nieuwe vrijwilligers bijgekomen. Wat zijn hun ervaringen tot nu toe? Laten we echter eerst aandacht geven aan wat eraan vooraf ging: een interview met **Gerard Barendse** die formeel de rol heeft van adviseur-molenaar. Na het overlijden van de vrijwillig molenaar Ton Zwinkels en ziekte van de andere molenaar Ad Raaphorst rond 2002 werd Gerard door de gemeente Monster gevraagd om bij de molen de Vier Winden te komen en te gaan zorgen voor de opleiding van leerling molenaars Garrit Hendriks en Rob Potter. Gerard was daarvoor al zo'n 30 jaar werkzaam als molenaar op molen de Windlust in Wateringen. Garrit heeft in 2004 zijn molenaarsdiploma gehaald en daarmee kwam er weer een molenaar bij in het team. Rob is elders gaan malen. Ton van Holstein gaf daarbij ondersteuning bij talloze activiteiten. Vanwege de reuma klachten van Gerard is het "praathuis" gebouwd zodat de kou die altijd optrekt in een molen die als een soort van schoorsteen werkt, buiten kon worden gesloten. Dat praathuis op de tweede zolder

fungeert nog steeds als molenaarsverblijf voor de molenaars. Rond 2010 kwamen de molengidsen Hermien van Mierlo, George Hoeks en Bert Oterdoom de club versterken en kwam er dus meer aandacht voor rondleidingen van bezoekers. In zeer nauwe samenwerking met Peter Bouwer van de Gemeente Monster en de molenmaker Wim Herwijnen en in nauw overleg met het bestuur Vrienden van Molen de Vier Winden werden er tal van restauraties en verbouwingen van de molen uitgevoerd. Het is goed om de gemeente een groot compliment te maken voor de welwillendheid bij de diverse restauraties in de loop der jaren, waardoor de molen er pico bello uitziet en functioneert. Reuma verhindert Gerard zijn fysieke inzet in de molen. Veel plezier haalt hij al lange tijd in de historie en het wel en wee van de diverse molens in het Westland; een vraagbaak voor velen.

Foto 6

Dirk van Wingerden heeft zich aangemeld als één van de twee leerling molenaars. Zijn liefde voor molens is er al heel lang, maar drukke werkzaamheden zorgden ervoor dat hij zijn wens om ooit eens molenaar te worden niet kon vervullen. Een papiermolen in Westzaan stond eerst op zijn vizier maar dat bleek toch te ver van zijn toenmalige woonplaats Almere. Na zijn pensionering en verhuizing naar Den Haag kwam hij op een fietstocht langs Monster en onze molen, waar hij dankbaar gebruik maakte van de mogelijkheid om hier leerling-molenaar te worden. Het opdoen van praktische vaardigheden werd in het begin gehinderd door Corona, en ook door een technisch mankement aan de wieken. Na herstel hiervan kon hij aan de slag. Hij is nu zo'n jaar actief onder de bezielende begeleiding van Bert Oterdoom. In het begin duizelt het je bij de technische termen en benamingen van alles wat er in een molen aanwezig is. Het duurt even voordat dat echt gemeengoed is. Na een jaar is hij zover dat hij de molen goed kan laten draaien met alle handelingen die daar bij komen kijken zoals kruien, zeilen voorzetten etc.. Gemalen wordt er nog niet maar dat is ook een onderdeel dat niet persé voorkomt in de molenaarsopleiding. Hij is bovendien een aantal keer wezen draaien op de wipmolen in Hazerswoude-Rijndijk waar Amber Janssen ook molenaar is

(naast haar activiteiten in Monster) en heeft hij een aantal keren de molen De Hoop in Maassluis bezocht. De ervaringen die je opdoet bij zulke molens is verrijkend: men kijkt soms anders tegen bepaalde zaken aan. Een belangrijk leerpunt is ook het weer. Zeker bij de kust moet je altijd op je hoede zijn voor veranderingen en daar tijdig op inspelen. De uitdaging die zich aandient is om examen te gaan doen voor het molenaars diploma. Om te testen of hij zaken nu goed beheerst zal hij in de komende weken een aanvraag doen voor een proefexamen. We duimen voor hem; uitbreiding van het molenaarsteam is altijd welkom. Hoe dan ook geniet hij van de molen, de samenwerking met de andere vrijwilligers, de verschillende activiteiten die worden georganiseerd en de vele bezoekers die langskomen. Het dorpse karakter van Monster bevalt hem ook zeer. Zijn vrouw Corrie gaat vaak met hem mee en speelt een actieve rol in de winkel.

Amber Janssen en **Leen Sprong** zijn beiden nog niet zolang molenaars op de molen. Zij hebben ook beiden nog een andere molen waarop zij de wieken laten draaien; Amber in op de "Groenendijkse molen in Hazerswoude-Rijndijk plus "D'Heesterboom in Leiden en Leen op molen de Zandweg in Rotterdam. Een flinke ervaring aan tafel dus. Op het waarom ze dan ook nog in Monster draaien geven ze aan dat dit puur ontspanning is. Als er wind is, dan kriebelt het om de wieken van de vang te gooien. Zo aan de kust is er eigenlijk altijd wind en dat is op de andere plaatsen wel anders. Voor Leen is tevens een mooie ontspanning zo vlak bij huis; stilzitten is niks voor hem en hij draait zijn hand niet om voor vele klussen: klein en groot. De molen is een fijne molen om mee te draaien en de opleiding van leerling molenaar is tevens een dankbare taak.

De toekomst komt aan bod. De uitdaging is om de stap te maken naar graan malen. Uiteindelijk gaat het hier om bij een korenmolen. Leuk voor de molenaars, leuk voor de bezoekers en aantrekkelijk voor de winkel. Het zal een flinke uitdaging worden want het betekent wel dat de stenen ervoor geschikt gemaakt moeten worden. Beiden ondersteunen bovendien van harte het idee, dat oorspronkelijk van Garrit komt, om een "huisje" bij de molen neer te zetten voor ontvangst van bezoekers en de winkel. Conceptontwerpen zijn er al; nu nog een totaal plan om het voor elkaar te brengen.

Wat de toekomst brengen moge.....

Weet-je-dat'tje: de reguleur

Foto 7

Zonder molen had Nederland er heel anders uitgezien. Geen polders is het eerste waar je aan denkt, maar dan denk je alleen aan de impact van de watermolen. Molens heb je in veel soorten en maten met een grote verscheidenheid in functies. Als je beetje inzoemt, duizelt je het alleen al van de raderen, laat staan van alle onderdelen die de molen rijk zijn. In deze rubriek willen we wat meer ingaan op een onderdeel dat klein is en in de bovenstaande molentekening in tweevoud voorkomt: de reguleur. Leonardo da Vinci, u weet wel die beroemde geleerde uit Vinci in Toscane in Italië, is de bedenker ervan.

De reguleur hangt aan een balk op de tweede etage. Het is een trekreguleur; er bestaan ook duwreguleurs. Hij bestaat uit een tweetal armen waaraan een gewicht is gemonteerd. Aan de bovenkant loopt er een riem, die de reguleur in beweging zet zo gauw de wieken draaien en u begrijpt het al: door de middelpuntvliegende kracht zwaaien de armen uit. Aan de armen zitten twee ijzeren strips die verbonden zijn met een stang die op zijn beurt op en

neer kan bewegen afhankelijk van de snelheid waarmee de wieken draaien. Is er geen wind dan hangen de gewichten strak naar beneden en is er wel wind dan gaan ze omhoog en de stang naar beneden, zoals goed te zien is op bijgaande foto's.

Foto 8

Foto 9

De stang die op en neer kan bewegen, brengt die beweging over aan een balk waarop weer een ronde stang (de "bolspil") is gemonteerd zoals op bijgaande foto is gebaseerd (zie pijl).

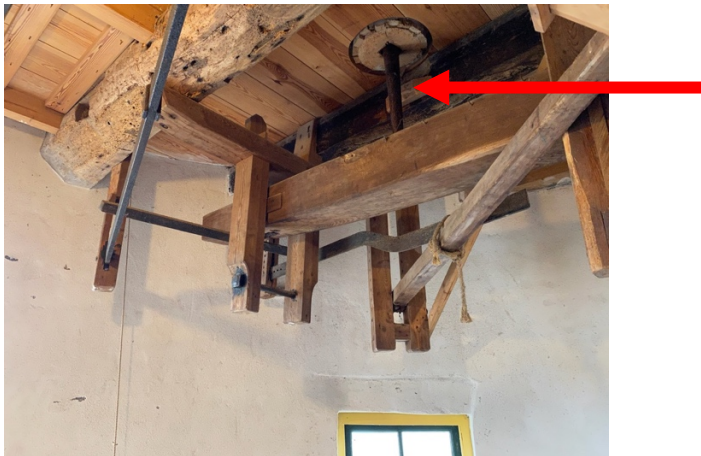

Foto 10

Die bolspil is direct verbonden met de looper van het koppel stenen dat op de derde etage staat. De onderste steen van het koppel ligt (altijd) stil (de ligger) en de bovenste draait (de looper) aangestuurd door de wind. Door de bolspil kan de looper omhoog of omlaag worden geduwd. Daarmee kan de afstand tussen de twee stenen worden gevarieerd en wel op basis van de snelheid van de wieken. Is er meer wind dan komt er door de toegenomen draaisnelheid meer graan tussen de stenen en wordt de afstand kleiner gemaakt. Er kan meer graan vermalen worden waarbij de fijnheid van het meel constant blijft. Is er minder wind dan is de afstand groter en wordt er minder graan vermalen maar blijft de fijnheid van het meel even fijn. In zijn eenvoud zorgt de reguleur dus voor controle van het maalproces: geen elektronica zoals tegenwoordig gebruikelijk is, maar gewoon natuurkunde: zwaartekracht en beweging. Wat was die Leonarda da Vinci toch slim en de toepassers van de vinding ook.

Restauratiewerkzaamheden en nieuwe zeilen

Naast wat kleinonderhoud werd dit jaar de hanentree vervangen. Weer een voorbeeld van vakwerk van de molenmaker. De Gemeente Westland nam de kosten voor zich.

Foto 11

Nieuwe Zeilen

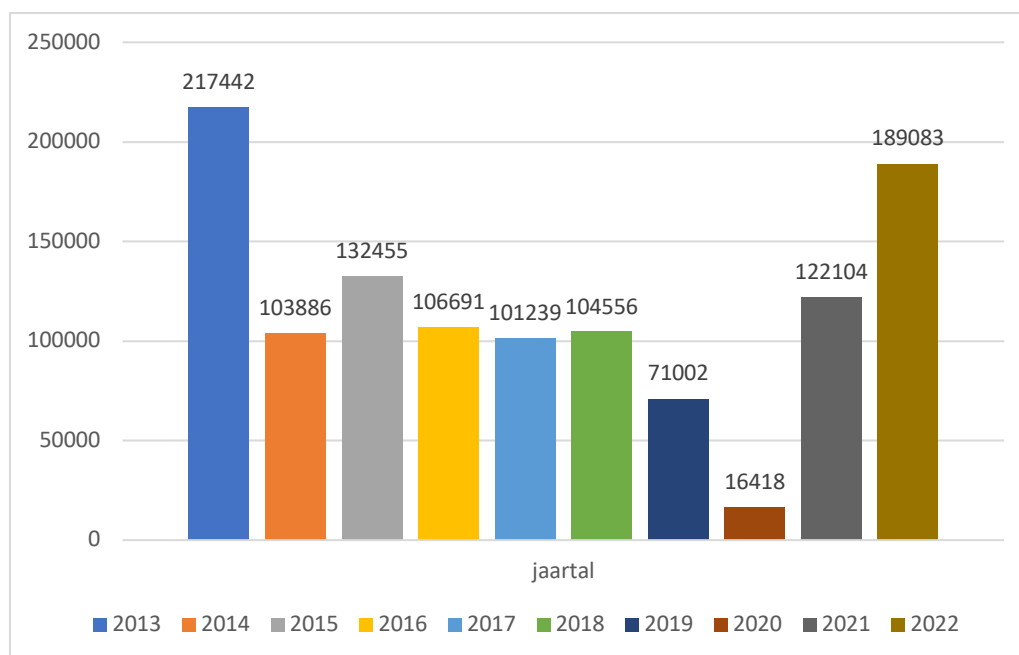
Het was een grote wens van de molenaars om de beschikking te krijgen over een set nieuwe witte zeilen. Nu de molen zo prachtig is geschilderd en nieuwe wieken heeft gekregen zijn zulke zeilen natuurlijk een beetje de “slagroom op de taart”. De Stichting Vrienden van Molen de Vier Winden hebben geld vrijgemaakt om de zeilen te financieren en opdracht te geven aan Molenzeilmakerij De Wind uit Naarden om ze te maken. En jawel mid 2022 konden ze op de wieken gemonteerd worden. Het is een feest om ze te zien.

Foto 12

Aantal omwentelingen

In het jaar 2022 kwamen we op 189083 omwentelingen van de wieken en dat is een prachtig resultaat. Nu we niet alleen meer op zaterdag draaien, maar ook doordeweeks, is dit getal zo hoog. Bravo aan de molenaars!

OPROEP

Wil je het enthousiaste team van vrijwilligers komen versterken? Ben je misschien geïnteresseerd in de opleiding tot vrijwillig molenaar. Je bent altijd van harte welkom om eens een praatje te komen maken en kennis te maken. Op zaterdag bij windrig weer is de molen altijd open.

Geplande activiteiten in de rest van het jaar 2023

Zaterdag 13 mei 2023

Nationale Molendag, van 10:00 tot 17:00 uur

Zaterdag 17 juni 2023 *pro memorie*

Westlandse Molendag, van 09:00 tot 17:00 uur

Zaterdag 9 september 2023

Monumentendag, van 10:00 tot 17:00 uur

Zaterdag 18 november 2023

Sinterklaas middag,

Zaterdag 23 december 2023

Midwintermalen, van 14:00 tot 18:00 uur

Openingstijden

Elke zaterdag van 14.00 tot 17.00 uur en bij een draaiende molen

Vriend worden van molen “De Vier Winden

“strook”